

## Relationship between Academic Average, Ethnicity, Economic Power and Physical Situation with Subculture of Violence, Relying on the Concept of Fundamental and Superficial Components of Abnormality (Case study: Teenage and young wrestlers of Mashhad)

Sina Mahdi Damghani\*

MA graduate in Department of Criminal and Criminology Law, Faculty of Law and Political Science, Ferdowsi University, Mashhad, Iran.

Abdolreza Javan Jafari

Professor, Department of Criminal and Criminology Law, Faculty of Law and Political Science, Ferdowsi University, Mashhad, Iran.

Seyed Mohammad-Javad Sadati

Assistant Prof, Department of Criminal and Criminology Law, Faculty of Law and Political Science, Ferdowsi University, Mashhad, Iran.

### Abstract

#### Introduction:

Violence is recognized as a manifestation of deviance in contemporary civilized and advanced societies. This phenomenon of deviance is significantly expanding in today's world, with a noticeable increase in the rates of violent crimes such as conflicts, assaults, violent thefts, etc. According to statistics, interviews, and reports from official sources, the rate of violent crimes has reached a significantly high level in recent years, showing a considerable increase compared to the past. This high rate becomes particularly concerning when accompanied by the participation of adolescents and young people.

Interestingly, based on numerous national and international reports, the rate of delinquency among adolescents and youth has consistently shown an increasing trend in recent decades. Various factors such as age, economic status, ethnicity, residential environment, cultural background, peer groups, family attachment, etc., influence the normative situation of individuals. In this present study, we intend to investigate the impact of four variables:

\* Corresponding Author: [sinamahdavidamghani76@alumni.um.ac.ir](mailto:sinamahdavidamghani76@alumni.um.ac.ir)

**How to Cite:** Mahdavi damghani, S., Javan Jafari, A., & Sadati, S. M. J. (2023). Relationship between Grade Point Average, Ethnicity, Economic Power and Physical Situation with Subculture of Violence Relying on the On the Fundamental and Superficial Components Affecting Abnormality. *Journal of Criminal Law Research*, 12(45), 229-264. doi: 10.22054/jclr.2024.73451.2576.

ethnicity, economic status, academic performance, and physical condition of adolescents and young people on their subcultural violence.

It is worth mentioning that each of the mentioned variables has been extensively examined by many scholars, and their various effects on deviance have been explained in different theories. However, it is noteworthy that most theories focus on one or a few factors, attempting to explain and describe the causes of deviance from the perspective of those factors. Although these factors are influential in the normative situation of individuals, none of them is the sole determining factor. Many individuals exhibit deviant behavior despite possessing these factors.

Humans are complex beings, and their various behaviors are influenced by multiple factors. Therefore, theories that solely focus on one or a few limited aspects and variables lack the necessary capability to fully explain the causes of deviance. To better understand and explain the causes of deviance, it is necessary to develop and utilize integrated theories.

#### Methodolog:

The research population of this study includes adolescent and young wrestlers in the city of Mashhad. Data collection was conducted through both library research and fieldwork. Relevant sections regarding the foundations and theoretical background were referred to library sources such as books, theses, and related articles. Additionally, to gather analyzable data, we used two data collection methods: observation and questionnaires.

The research sampling method was a multi-stage cluster sampling, and sports clubs and athletes were randomly selected. The Cochran test was used to determine and select the required number of athletes. Based on this, 170 questionnaires were distributed and collected among the research population, and the obtained data were analyzed using SPSS software.

#### Result and Discussion:

Based on the research findings, there was no significant relationship between the physical condition of the samples and their violence. However, statistical tests revealed a significant inverse relationship between the academic performance of the samples and their violence. Therefore, it can be stated that with an increase in academic performance, a decrease in violence is observed, and with a decrease in academic performance, an increase in violence is observed. Additionally, based on the data, it must be acknowledged that there is a direct and significant relationship between the economic status of the samples and their violence. In other words, an increase in the economic power of the samples is associated with an increase in their violence, and a decrease in economic power is associated with a decrease in their violence. Finally, regarding the ethnicity variable, the analysis of research data indicates a

significant relationship between non-Persian ethnicity and high levels of violence. The research findings also demonstrate that non-Persian samples have higher average economic power and subcultural violence compared to Persian samples.

In general, when examining different samples of the research, it is understood that adolescents and young people who have a strong tendency towards violence are usually non-Persian and have higher economic power than other samples. This statement contradicts the assumption that unfavorable economic conditions and poverty are effective factors in deviance. To explain this, it should be noted that the spectrum of violence reflected in the questionnaire is mostly related to criminal acts, rape, or offenses that, if committed, lead to consequences such as punishment and deprivation for the perpetrators. It is evident that individuals with higher economic power can tolerate higher levels of deprivation, and therefore, punishment against them will have less deterrent effect. This fact makes individuals with a violent mindset and higher economic power less deterred in similar situations.

Apart from the stated content, we can see many individuals with similar characteristics have not had a similar approach to violence and deviance. Observing this spectrum of individuals raises the question of why individuals with similar characteristics do not commit similar acts of deviance and do not have the same inclination towards deviance. To answer this question, one must become familiar with the concepts of fundamental and surficial components influencing deviance.

The concept of "fundamental components" in this research refers to the cultural status of individuals, meaning the norms, values, and beliefs accepted by them. On the other hand, "surficial components" refer to other external factors and components that affect an individual's status from outside the individual, including economic capacity, educational status, physical condition, peer groups, ethnicity, social environment, and other environmental factors.

In general, surficial components have dual effects, meaning they may enhance and intensify deviant behavior in one area and weaken or reduce the commission of deviance in another area. According to the research findings, surficial components can lead to changes or stability in fundamental components. Fundamental components, in turn, can be influential in the selection and strengthening or non-selection and non-strengthening of surficial components. This implies that individuals with different cultures and mental values may react differently to various factors in their environment.

Ultimately, through the interaction between surficial and fundamental components, different effects are created on the intensity and weakness of various behaviors. For example, economic wealth as a surficial component

can have different effects on individuals with different mental beliefs. In individuals with deviant mental culture, the presence of economic wealth may be a factor in intensifying the commission of deviant acts. Meanwhile, in individuals from the same culture, a decrease in economic capacity may result in a reduction in the commission of deviant acts by them. At the same time, the presence of this component in a person with appropriate culture may intensify their benevolent actions.

From the analysis of the research and summarizing the stated content, it can be concluded that although the cause of social deviations is not unitary and definitive, and these deviations result from the combination and accumulation of various factors in an individual, it seems that cultural components have a significant impact on determining social behaviors. Superficial components that do not lead to a change in individuals' mental culture may not be effective in their behavioral domain.


**Conclusion:**

According to the research findings, social and external variables such as academic performance, ethnicity, and economic power had a significant and strong relationship with the cultural status of the samples. However, the physical condition of the samples, as a personal and individual variable, did not have a significant relationship with their cultural status..

**Keywords:** Ethnicity, Academic Average, Subculture of Violence, Economic Status, Physical Situation.

## ارتباط معدل تحصیلی، قومیت، توان اقتصادی و وضعیت فیزیکی با خرده فرهنگ خشونت با تکیه بر مؤلفه‌های بنیادین و سطحی مؤثر بر ناهنجاری (مطالعه‌ی موردی کشتی گیران نوجوان و جوان مشهد)

کارشناس ارشد، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشکده‌ی حقوق و علوم  
 سیاسی، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران.


سینا مهدوی دامغانی \* 

استاد، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشکده‌ی حقوق و علوم سیاسی،  
 دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران.

عبدالرضا جوان جعفری

بجنوردی 

استادیار، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشکده‌ی حقوق و علوم سیاسی،  
 دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران.

سید محمد جواد ساداتی 

### چکیده

افزایش خشونت در میان نوجوانان و جوانان یکی از معضلات اساسی جوامع کنونی به حساب می‌آید. از جمله پیامدهای اجتناب‌ناپذیر افزایش خشونت، ازدیاد چشمگیر نرخ ارتکاب جرایم خشن می‌باشد که خود منتج به بروز مشکلات اساسی متعددی در حوزه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی می‌گردد. پژوهش توصیفی همبستگی حاضر با هدف بررسی تاثیر متغیرهای چهارگانه‌ی معدل تحصیلی، قومیت، توان اقتصادی و وضعیت فیزیکی بر خرده فرهنگ خشونت کشتی‌گیران نوجوان و جوان شهرستان مشهد صورت گرفته است. حجم نمونه‌ی پژوهش بر اساس آزمون کوکران برابر با ۱۷۰ نفر تعیین گردیده و جمع‌آوری داده‌ها به دو صورت کتابخانه‌ای و میدانی صورت پذیرفته است. بر اساس یافته‌های پژوهش، ارتباط معنی‌داری میان متغیرهای معدل تحصیلی، قومیت و توان اقتصادی با وضعیت خرده فرهنگ خشونت نمونه‌ها وجود داشته‌است، در حالی که میان متغیر وضعیت فیزیکی نمونه‌ها و خرده فرهنگ خشونت ایشان ارتباط معنی‌داری ملاحظه نگردید. همچنین در این مقاله سعی شده است تا مؤلفه‌های مختلف مؤثر بر ناهنجاری را در دو دسته‌ی کلی تقسیم بندی نموده و با تکیه بر یافته‌های میدانی پژوهش نحوه‌ی تعامل و اثرگذاری این مؤلفه‌ها را تشریح نماییم.

واژگان کلیدی: قومیت، معدل تحصیلی، توان اقتصادی، وضعیت فیزیکی، خرده فرهنگ خشونت.

## مقدمه

خشونت در میان تمامی جوامع متمدن و پیشرفته‌ی کنونی به عنوان مصداقی از مصادیق ناهنجاری شناخته می‌شود. وجود خشونت بالا در یک جامعه می‌تواند آسیب‌های جسمی و روانی فراوانی را به افراد و خسارات متعددی را به اموال ایشان وارد آورد. در دنیای امروز این مصداق از ناهنجاری به صورت چشمگیری در حال گسترش بوده و نرخ بالای جرایم خشن، شاهد مثالی مناسب برای این مطلب می‌باشد. با مختصر ملاحظه‌ای نسبت به آمارها، مصاحبه‌ها و گزارش‌های مراجع رسمی و قضایی کشور درمی‌یابیم که نرخ ارتکاب جرایم خشن در ایران از قبیل: نزاع، زورگیری، سرقت‌های به عنف و... در سالیان اخیر به حد بسیار بالایی رسیده و نسبت به گذشته‌ی نه چندان دور دارای افزایش چشمگیری می‌باشد (عبدالرحمانی و ایارگر، ۱۳۹۸: ۷۸). این نرخ بالا زمانی که با حضور پررنگ نوجوانان و جوانان یک جامعه همراه می‌شود، بیش از پیش نگران‌کننده به نظر می‌رسد. جالب است که بر اساس گزارش‌های متعدد ملی و بین‌المللی، نرخ بزهکاری نوجوانان و جوانان در دهه‌های اخیر همواره روندی افزایشی داشته است (کریمیان، ۱۳۸۷: ۱۴۲). نوجوانان و جوانان مهم‌ترین سرمایه و پشتوانه‌ی ادامه‌ی حیات فرهنگی هر جامعه به شمار می‌روند، لذا هنجارپذیری مناسب و سلامت اجتماعی ایشان از اساسی‌ترین اهداف اجتماعات و دولت‌های مختلف به حساب می‌آید. بر همین اساس بررسی و شناخت عوامل مختلف مؤثر بر سلامت اجتماعی نوجوانان و جوانان امری مهم و ضروری به حساب می‌آید. با توجه به مطلب بیان شده، هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی تاثیر متغیرهای چهارگانه‌ی قومیت، توان اقتصادی، معدل تحصیلی و وضعیت فیزیکی نوجوانان و جوانان بر وضعیت خرده‌فرهنگ خشونت ایشان می‌باشد.

در مورد علل انتخاب متغیرهای مختلف پژوهش باید مختصراً اذعان نمود: بسیاری از صاحب‌نظران بر خورد فرهنگ‌های قومیتی مختلف در محیط اجتماعی واحد را عاملی مؤثر در جهت افزایش نرخ ناهنجاری می‌دانند، شهر مشهد نیز به عنوان دومین شهر مهاجرپذیر ایران، در سالیان اخیر پذیرای مهاجرین زیادی از نقاط مختلف بوده و افراد زیادی از

ارتباط معدل تحصیلی، قومیت، توان اقتصادی و ...؛ مهدوی دامغانی و دیگران | ۲۳۵ |

قومیت‌های مختلف همچون: فارس، کرد و بلوچ را در خود جای داده است (محمودی و همکاران، ۱۳۸۹: ۵۴)؛ با توجه به وضعیت خاص شهرستان مشهد از حیث نرخ مهاجرپذیری و ترکیب قومیتی، بررسی تأثیر متغیر قومیت بر وضعیت خرده‌فرهنگ خشونت نوجوانان و جوانان این شهرستان ضروری به نظر می‌رسد. همچنین وضعیت نابسمان اقتصادی کشور و آمار بالای تحصیل‌گریزی نوجوانان و جوانان در سالیان اخیر (اقتصاد نیوز، ۱۴۰۰)، ضرورت بررسی تأثیر دو متغیر توان اقتصادی و معدل تحصیلی را بر وضعیت خرده‌فرهنگ خشونت نوجوانان و جوانان روشن می‌سازد. متغیرهای پیشین، مصادیقی از عوامل بیرونی و اجتماعی مؤثر بر ناهنجاری می‌باشند، حال آنکه بررسی حداقل یک عامل فردی مؤثر بر ناهنجاری در کنار این مصادیق ضروری است، بر همین اساس نیز متغیر وضعیت فیزیکی به عنوان عاملی فردی با هدف مقایسه‌ی میزان تأثیرگذاری این دو قسم از عوامل بر وضعیت فرهنگی نمونه‌ها مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

هرکدام از متغیرهای بیان شده فوق تا کنون توسط صاحب‌نظران بسیاری بررسی شده و تاثیرات مختلف آن‌ها بر پدیده‌ی ناهنجاری و کجروی در غالب نظریات مختلفی تشریح شده است، اما نکته‌ی قابل تأمل این مسئله اینک غالب نظریات متعددی که در حوزه‌های مختلف جرم‌شناسی و جامعه‌شناسی مطرح شده اند تنها بر یک یا چند عامل محدود و معین تمرکز داشته و سعی در تبیین و تشریح علل وقوع ناهنجاری از منظر همان عوامل نموده اند، عواملی که اگرچه در وضعیت ناهنجاری افراد مؤثر هستند، هیچکدام علت تامه نبوده و می‌توان افراد زیادی را مشاهده کرد که به‌رغم داشتن آن عوامل مرتکب ناهنجاری نمی‌شوند. به طور کل، به نظر می‌رسد نظریه‌های تک بعدی که تنها بر یک یا چند عامل و متغیر محدود تمرکز دارند، توانمندی لازم را برای تشریح کامل علت ناهنجاری نداشته و ما برای فهم و شرح بهتر علل ناهنجاری ناچار به تدوین و بهره‌گرفتن از نظریات تلفیقی هستیم. در مقام تبیین علت این ادعا باید گفت: انسان موجودی پیچیده و چند بعدی است و رفتارهای مختلفی که از او صادر می‌شود (اعم از بهنجار و نابهنجار) تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار دارد، به همین دلیل بررسی اعمال مختلف انسان تنها با تکیه بر یک یا چند جنبه و مؤلفه‌ی خاص و محدود نمی‌تواند نتیجه‌ای متقن به همراه داشته باشد، لذا شایسته است در مقام بررسی و تبیین

علل رفتارهای مختلف انسان حدالمقدور تمامی عوامل و جوانب را مورد بررسی و توجه قرار دهیم. در پژوهش حاضر قصد داریم پس از بررسی تاثیر متغیرهای بیان شده بر وضعیت خرده فرهنگ خشونت کشتی گیران نوجوانان و جوانان شهرستان مشهد، با نگاهی عمیق متغیرها و عوامل مختلف مؤثر بر ناهنجاری را در دو دسته کلی «مؤلفه‌های بنیادین» و «مؤلفه‌های سطحی»<sup>۲</sup> تقسیم نموده و پس از تشریح این مفاهیم به بررسی نحوه تعامل و اثرگذاری آن‌ها بر یکدیگر پردازیم.

## ۱. مبانی و پیشینه نظری

### ۱-۱. خرده فرهنگ خشونت

مفهوم خرده فرهنگ خشونت<sup>۳</sup> در آثار ماروین ولف گانگ<sup>۴</sup> و فرانکو فراکوتی<sup>۵</sup> بیش از سایر صاحب نظران به چشم می خورد. به اعتقاد ولف گانگ و فراکوتی، افرادی که در یک خرده فرهنگ خشونت به سر می برند نوعی علاقه به استفاده از خشونت را آموخته و رویکردی متمایل به خشونت دارند. پرخاشگری، لات بازی، ادعا کردن و گردن کلفتی جزء اعمالی است که اشخاص دارای این سبک خرده فرهنگ مرتکب می شوند (بنی اسدی، ۱۳۹۶: ۶۴)؛ ایشان از طریق اعمال خشونت علیه دیگران می خواهند برای خود منزلت و جایگاهی ایجاد نموده و به سایرین بفهمانند: ما از تو برتر هستیم. بر اساس این دیدگاه، علت اصلی ناهنجاری شرایط و ساختارهای اجتماعی نبوده، بلکه هنجارها و باورهای ذهنی افراد که تحت تاثیر خرده فرهنگ خشونت شکل گرفته، عامل اصلی ناهنجاری ایشان معرفی می شود (ساعدی و زرگری، ۱۳۹۸: ۱۵۵). خرده فرهنگ خشونت از طریق یادگیری از نسلی به نسل دیگر منتقل می شود و بیشترین ظهور و بروز آن در میان مردان جوان است. افراد

---

۱. در پژوهش حاضر افراد موجود در بازه ۱۴-۱۵ سال به عنوان نوجوان و افراد موجود در بازه ۱۶-۱۸ سال جوان تلقی می شوند.

۲. مفاهیم فوق، حاصل پژوهش حاضر بوده و توسط نویسندگان تولید شده اند.

3. The Subculture of Violence.

4. Marvin Wolfgang.

5. Franco Ferracuti.



ارتباط معدل تحصیلی، قومیت، توان اقتصادی و ...؛ مهدوی دامغانی و دیگران | ۲۳۷

دارای خرده‌فرهنگ خشونت علاوه بر داشتن میل به خشونت و ویرانگری دارای برخی ویژگی‌های خاص از جمله: منفی‌گرایی نسبت به ارزش‌های مورد قبول جامعه، عدم آینده‌نگری، وفاداری نسبت به ارزش‌های خرده‌فرهنگی، لذت‌جویی و انجام اعمال بدون توجه به سود و زیان مادی هستند. مشابه مطلب اخیر در نظریات آلبرت کوهن نیز به چشم می‌خورد؛ از نظر کوهن بسیاری از ناهنجاری‌های جوانان به منظور کسب منفعت مادی نمی‌باشد. خشونت‌های فیزیکی از جمله رفتارهایی است که جوانان صرفاً به منظور کسب لذت‌های شخصی مرتکب شده و این قسم رفتارها توسط الگوهای خرده‌فرهنگی آنان به عنوان اعمالی درست ارزیابی می‌شود (ستوده، ۱۳۹۷: ۱۴۸). در پژوهش حاضر خرده‌فرهنگ خشونت به عنوان متغیر وابسته شناخته می‌شود، بر همین اساس قصد داریم از طریق سنجش میزان خشونت متجلی در اعمال مختلف نمونه‌ها و میزان تمایل ایشان نسبت به استفاده از خشونت در موقعیت‌های مختلف، وضعیت خرده‌فرهنگی آن‌ها را بررسی نموده و نهایتاً ارتباط و میزان تأثیر‌گذاری سایر متغیرها را بر این متغیر بسنجیم.

## ۲-۱. معدل تحصیلی

معدل تحصیلی مؤلفه‌ای مناسب برای سنجش میزان مشارکت، تعهد و دلبستگی تحصیلی در افراد می‌باشد. تراویس هیرشی<sup>۱</sup> در اثناء تشریح مبانی نظریه‌ی پیوند اجتماعی<sup>۲</sup>، مؤلفه‌های مشارکت، تعهد و دلبستگی نسبت به نهادهای مختلف اجتماعی از جمله مدرسه را در زمره‌ی مهم‌ترین عوامل کنترل‌کننده‌ی اجتماعی معرفی می‌کند (Siegel, 2019: 227). یافته‌های بسیاری از پژوهش‌های صورت‌گرفته نیز تأثیر متغیر تعهد تحصیلی پایین را بر ناهنجاری نوجوانان و جوانان، بیشتر از تأثیر متغیرهایی همچون: توان اقتصادی، تعلق به قومیت یا نژاد خاص و گروه همسالان می‌دانند (Siegel, 2009: 339). بر اساس یافته‌های حاصل از این قسم پژوهش‌ها، عموماً نوجوانان و جوانانی که مدرسه را دوست نداشته و دارای ضعف در تحصیل می‌باشند مرتکب بزهکاری می‌شوند. در مقابل، نوجوانان و جوانان در معرض

---

1. Travis Hirschi.  
2. Social bond Theory.

ارتکاب بزهکاری که عملکرد مناسبی در مدرسه دارند، اغلب می‌توانند از دخالت در امور بزهکارانه اجتناب کنند. نتایج حاصل از پژوهش استفان ماچین<sup>۱</sup> و همکارانش (۲۰۱۰) که هدف اصلی آن بررسی ارتباط متغیر وضعیت تحصیلی بر ارتکاب جرم می‌باشد، نشان می‌دهد که میان سطوح تحصیلات بالاتر و فعالیت مجرمانه کمتر ارتباط معنی‌داری وجود دارد. معیدفر و مقیمی (۱۳۹۱) در پژوهشی که جامعه‌ی آماری آن شامل ۱۳۶۸۶ نفر از دانش‌آموزان پسر دبیرستان‌های دولتی یزد در سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۸ بود، به این نتیجه دست یافتند که ضعف تحصیلی می‌تواند منجر به احساس عدم تعلق افراد نسبت به مدرسه شود، این احساس عدم تعلق نیز می‌تواند منجر به عضویت نوجوانان و جوانان در گروه‌های بزهکار (بعنوان گروه‌های حمایتی در مقابل مدرسه) و مشارکت ایشان در بزهکاری شود. شجاعی و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی که نمونه‌ی آماری آن را ۱۰۰ نفر از نوجوان کاربر بازی‌های رایانه‌ای مراجعه‌کننده به گیم‌سنترهای شهر قم تشکیل می‌دادند، به این نتیجه دست یافتند که معدل آخرین مقطع تحصیلی ارتباط معکوس و معنی‌داری با وضعیت پرخاشگری نوجوانان دارد. همچنین شاطریان و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی که هدف آن بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر ناهنجاری‌های رفتاری دانش‌آموزان بود، به این نتیجه رسیدند که بین متغیر معدل تحصیلی با ناهنجاری‌های رفتاری دانش‌آموزان رابطه‌ی معکوس و معنی‌داری وجود دارد.

#### ۱-۳. قومیت<sup>۲</sup>

مراد از گروه قومیتی گروهی است که افراد آن دارای برخی مشترکات خاص همچون: مذهب، سرزمین، تاریخ، آداب، ارزش‌ها، زبان و قیافه‌ی ظاهری مشترک می‌باشند؛ این مشترکات برای افراد متعلق، هویتی خاص ایجاد می‌کند و ایشان را به واسطه‌ی همین هویت از سایر گروه‌های مجاور متمایز می‌سازد (دشتی، ۱۳۹۰: ۱۴۴). قومیت از عوامل بسیار مهمی

---

1. Stephen Machin.

۲. قومیت و نژاد مفاهیمی نزدیک به یکدیگر می‌باشند، با وجود این، برخی از صاحب‌نظران قائل به وجود تفاوت‌هایی جزئی میان این دو مفهوم هستند. در پژوهش حاضر مفاهیم قومیت و نژاد مترادف و هم‌معنی در نظر گرفته شده‌اند.

است که برای تبیین و توجیه ناهنجاری‌های موجود در بستر جوامع مختلف به آن استناد شده است. ورنون فاکس<sup>۱</sup> معتقد است: در میان اقلیت‌ها و گروه‌های قومیتی تنش‌هایی مختلفی وجود دارد که این تنش‌ها سبک زندگی و ساختار فرهنگی گروه مسلط جامعه را تهدید می‌کند. به نظر فاکس تمایزات فرهنگی قومیت‌های مختلف باعث ایجاد فاصله‌ی اجتماعی می‌شود و گرایش‌ات قوم گرایانه افراد عاملی مؤثر در جهت عدم تطابق فرهنگی ایشان با جامعه به حساب می‌آید، در نهایت نیز همین عدم انطباق فرهنگی عامل مؤثری جهت ارتکاب ناهنجاری می‌شود (محسنی، ۱۳۹۴: ۴). قوم‌گرایی آثار قابل توجهی بر وضعیت فرهنگی افراد گذاشته و فرهنگ ذهنی خاصی را برای افراد متعلق ایجاد می‌کند. در جامعه‌ای که اقوام مختلفی در آن حضور دارند این تمایزات فرهنگی نشئت گرفته از تفاوت‌های قومیتی، به وضوح قابل مشاهده است و می‌توان افزایش چشم‌گیر انحرافات اجتماعی را از خلال همین تمایزات ملاحظه نمود. حضور اقوام مختلف در یک محیط ارتباط مستقیمی با نرخ بالای مهاجرت در آن محیط دارد. نخستین نتیجه‌ی مهاجرت، برخورد خرده‌فرهنگ‌های متفاوت در یک محیط جغرافیایی و اجتماعی واحد است که در بسیاری از مواقع منجر به نزاع و هنجارشکنی اجتماعی می‌شود (موذن‌زادگان و نوروزی، ۱۳۹۶: ۷۶). پژوهش‌های متعدد صورت گرفته نیز افزایش سطح هرج و مرج و بی‌ثباتی اجتماعی در مناطق مهاجرپذیر را تایید می‌کند. شاو و مک‌کی<sup>۲</sup> پدیده‌ی مهاجرت را بعنوان یکی از عوامل مؤثر در ایجاد بی‌سازمانی اجتماعی معرفی نموده و معتقد بودند بیشترین آمار انحرافات اجتماعی مربوط به نواحی پرآزدحام مهاجران است، زیرا در این مناطق تعارضات فرهنگی بالا و کنترل اجتماعی پایین می‌باشد (وایت و هینز، ۱۳۹۸: ۱۵۳). بر اساس پژوهش‌های معاصر در آمریکا، بیشترین آمار ارتکاب جرایم خشن در مکان‌هایی به ثبت رسیده که درصد زیادی از جوانان سیاه‌پوست در آن مکان‌ها ساکن هستند (Miller, 2009: 47). آمریکایی‌های آفریقایی تبار حدود ۱۳٪ از جمعیت عمومی این کشور را تشکیل داده و با این حال بیش از ۴۰٪ دستگیری‌های مربوط به ارتکاب جرایم خشن را به خود اختصاص می‌دهند (Siegel, 2019)

---

1. Vernon fox.  
2. Shaw and Mckay.

51. نتایج پژوهش محسنی (۱۳۹۴) بیانگر وجود ارتباطی معنی دار میان متغیر قومیت و جرم می باشد؛ بر اساس یافته های این پژوهش، اقامت طولانی گروه های قومی مهاجر در یک منطقه، در صورتی که از جوه بالای تمایز فرهنگی با سایرین برخوردار باشند، نمی تواند منجر به همبستگی اجتماعی ایشان با سایرین شود (محسنی، ۱۳۹۴: ۲۴). نصیری و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی که جامعه ی آماری آن شامل محکومین قتل عمد اصفهان بود، از طریق مقایسه ی فراوانی محکومین متعلق به قومیت های مختلف به این نتیجه دست یافتند که رابطه میان قومیت و قتل عمد رابطه ای معنی دار است. همچنین نتایج پژوهش نصیری (۱۳۹۳) نشان می دهد که متغیر قوم گرایی رابطه ی معناداری با گرایش به نزاع دارد.

#### ۱-۴. توان اقتصادی

متغیر وضعیت یا توان اقتصادی از دیگر عوامل بسیار مؤثر بر ناهنجاری می باشد. تاکنون نظریات فراوانی در ارتباط با تاثیر متغیر توان اقتصادی بر ناهنجاری بیان شده و پژوهش های گسترده ای در راستای بررسی ارتباط این متغیر با پدیده هایی همچون: جرم، خشونت و شکل گیری خرده فرهنگ های انحرافی صورت گرفته است. لازم به ذکر است، منطوق اغلب نظریات و یافته های بیشتر پژوهش هایی که در این زمینه خاص بیان شده و صورت گرفته اند، فقر و وضعیت اقتصادی نامناسب را عاملی مؤثر در جهت افزایش آمار جرم و ناهنجاری می دانند (یحیوی و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۶۸). رابرت مرتون<sup>۱</sup> انحرافات اجتماعی را معلول فشار جامعه بر مردم می داند، از نظر مرتون علت اصلی فشار اجتماعی، نبود فرصت های مناسب جهت دستیابی افراد به اهداف اجتماعی و موفقیت های اقتصادی است (کاوه، ۱۳۹۱: ۱۸۹). در نتیجه مرتن ناتوانی اقتصادی را یکی از علل اصلی ناهنجاری معرفی می کند. فرانک هاگان<sup>۲</sup> به هنگام تبیین نظریه ی بزهکاری نهادینه شده، عواملی همچون: فقر، عدم دسترسی به کار مناسب و ساختار نامناسب اقتصادی را در زمره ی عوامل مؤثری معرفی می کند که نوجوانان و جوانان را به سمت ناهنجاری و گزینش سبک زندگی بزهکارانه سوق می دهند

---

1. Robert Merton.  
2. Frank Hagan.

ارتباط معدل تحصیلی، قومیت، توان اقتصادی و ...؛ مهدوی دامغانی و دیگران | ۲۴۱ |

(ولش و فارینگتون، ۱۳۹۴: ۷۴). جان هیپ<sup>۱</sup> (۲۰۱۱) با بررسی آمار مربوط به جرایم ارتكابی ۳۵۲ شهر مختلف آمریکا در یک بازه‌ی سی‌ساله (۱۹۷۰ تا ۲۰۰۰م) به این نتیجه دست یافت که فقر و نابرابری اقتصادی موجب افزایش جرم می‌شود. در گزارش مشترکی که دفتر مبارزه با مواد مخدر و جرم سازمان ملل به همراه بانک جهانی<sup>۲</sup> (۲۰۰۷) در مورد نرخ جرایم خشن و علل مؤثر در ارتكاب این جرایم در آمریکای لاتین و منطقه‌ی کارائیب منتشر نمود، فقر و محرومیت اقتصادی بعنوان یکی از عوامل بسیار مؤثر در ارتكاب جرایم خشن معرفی شده است. استنسفیلد و همکاران<sup>۳</sup> (۲۰۱۷) در پژوهشی که با هدف بررسی تأثیر متغیرهای وضعیت اقتصادی، ناسمانی خانواده، بی‌ثباتی محل سکونت و ناهمگونی جمعیت بر ارتكاب جرم قتل عمد صورت گرفت، به این نتیجه دست یافتند که بین متغیر وضعیت اقتصادی نامناسب و ارتكاب قتل ارتباط معنی‌داری وجود دارد. نتایج حاصل از پژوهش مهدی‌زاده و همکاران (۱۳۹۵) که بر روی ۳۸۰ نوجوان تهرانی صورت گرفته است، حاکی از وجود ارتباط معکوس و معنی‌دار میان متغیر وضعیت اقتصادی افراد و میزان خشونت ایشان می‌باشد. همچنین فخرایی و قاسم‌زاده (۱۳۸۸) در پژوهشی که بر روی ۳۴۰ نفر از دانش‌آموزان شهر مراغه داشتند، به این نتیجه دست یافتند که بین ناهنجاری دانش‌آموزان و متغیر فقر اقتصادی خانوادگی آن‌ها ارتباط معنادار و مستقیمی وجود دارد.

#### ۱-۵. وضعیت فیزیکی

وضعیت فیزیکی از دیگر عوامل مؤثر در میزان خشونت افراد می‌باشد. تأثیر وضعیت فیزیکی افراد در بزهکاری و بزه‌دیدگی ایشان، خصوصاً در مورد جرایم خشن مطالبی انکارناپذیر است. کودکان و افراد سال‌خورده نسبت به جوانان و بزرگسالان، همچنین زنان نسبت به مردان قربانیان مناسب‌تری برای جرایم خشن از قبیل زورگیری، ضرب و جرح و... می‌باشند. یکی از دلایل اصلی این مسئله، توان فیزیکی پایین‌تر این افراد نسبت به سایرین است که موجب کاهش توان دفاعی و سهولت انجام بزه علیه ایشان می‌شود. بر اساس نتایج بسیاری از

1. John Hipp.

2. Joint Report by the United Nations Office on Drugs and Crime and the World Bank.

3. Richard Stansfield et al.

پژوهش‌های انجام شده، سلامت جسمانی و داشتن وضعیت فیزیکی مناسب از عوامل مؤثر در کاهش ترس از بزه‌دیدگی می‌باشد (Cossman and Rader, 2011: 144). می‌توان گفت: همان‌گونه که کاهش قدرت فیزیکی افراد منجر به افزایش ترس از جرم و احتمال قربانی شدن ایشان می‌شود، افزایش قدرت فیزیکی افراد نیز می‌تواند در توسل ایشان به خشونت و حتی گزینش خشونت بعنوان یک ارزش مؤثر باشد. ویلیام شلدون<sup>۱</sup> با توجه ساختارهای بدنی مختلف، نظریه‌ای جرم‌شناختی ارائه نموده است؛ او ادعا می‌کند که می‌توان افراد را در سه دسته‌ی کلی: فربه‌تن (اشخاص دارای بدن‌های شُل و گرد)، سبترتن (اشخاص عضلانی و قدرتمند) و کشیده‌تن (اشخاص لاغر و نحیف) تقسیم نمود. وی برای هر یک از گروه‌های بیان شده خصوصیتی را برشمرده و مدعی می‌شود که در میان این گروه‌ها، سبترتن‌ها که دارای قدرت بدنی بیشتری می‌باشند، بیش از سایرین مستعد ارتکاب بزهکاری هستند (وایت و هینز، ۱۳۹۸: ۱۵۹). ارنست کرچمر<sup>۲</sup> نیز در یک تقسیم‌بندی مشابه، افراد را بر حسب فیزیک بدنی‌شان در سه دسته: لاغراندام، فربه‌تن و سخت‌پیکر تقسیم می‌کند. به اعتقاد کرچمر سخت‌پیکران که افرادی قدرتمند و تنومند هستند، تمایل بالایی به پرخاشگری، حادثه‌جویی و زورگویی داشته و مستعد ارتکاب بزه‌هایی از جمله: قتل، نزاع و سرقت مسلحانه علیه دیگران هستند (کی‌نیا، ۱۳۹۶: ۵۰۱). جوان‌جعفری و همکاران (۱۳۹۹) در اثناء تحلیل یافته‌های حاصل از پژوهش خود با اشاره به مفهوم «درونی‌سازی پیامد‌گرایانه» به این مسئله اشاره می‌کنند که افراد در فرایند اجتماعی شدن تا حد زیادی متأثر از محاسبه‌گری‌های پیامد‌گرایانه عمل نموده و فراگیری هنجارهای اجتماعی در ایشان به میزان قابل توجهی نشئت گرفته از محاسبه‌ی ناخودآگاه سود و زیان است. افراد با توجه به ویژگی‌های خاص خود مانند: وضعیت فیزیکی، توان اقتصادی، جنسیت و... هنجارهای متفاوتی را پذیرفته و درونی می‌کنند، پس بدیهی است شخصی با قدرت فیزیکی بالا نسبت به شخصی ضعیف‌الجثه، در شرایط مشابه تمایل بیشتری به خشونت و درونی کردن

---

1. William Sheldon.  
2. Ernst Kretschmer.

ارتباط معدل تحصیلی، قومیت، توان اقتصادی و ...؛ مهدوی دامغانی و دیگران | ۲۴۳ |

ارزش‌های متناسب با خشونت داشته باشد. یافته‌های حاصل از پژوهش جیمز آنور<sup>۱</sup> (۲۰۰۳) که بر ۲۴۷۲ دانش‌آموز در مدارس دولتی شهر روآنوک<sup>۲</sup> در ایالت ویرجینیا صورت پذیرفت، نشان می‌دهد که درشت‌جثه بودن و داشتن حس قدرت نسبت به دیگران در کنار خودکنترلی پایین، از جمله عوامل مؤثری است که موجب افزایش قلدری و آسیب رساندن یک نوجوان به دیگران می‌شود.

## ۲. مؤلفه‌های بنیادین و سطحی مؤثر بر ناهنجاری

پس از آشنایی با مفاهیم فوق، لازم است با مفاهیم فرهنگ عینی و فرهنگ ذهنی آشنا شویم. مراد از فرهنگ عینی، هنجارهای فرهنگی موجود در ساختار محیط اجتماعی و منظور از فرهنگ ذهنی هنجارها و باورهای پذیرفته شده توسط افراد است. صاحب نظرانی همچون: هابرماس<sup>۳</sup> و زیمل<sup>۴</sup> در آثار خود به این دو مفهوم اشاره داشته‌اند؛ زیمل فرهنگ عینی را متمایز از فرهنگ ذهنی دانسته و می‌گوید: فرهنگ عینی ماهیتی خارجی و فارغ از اذهان و افراد دارد. به باور زیمل فرهنگ ذهنی تنها تلاش می‌کند فرهنگ عینی را در افراد درونی کند. هابرماس نیز بین مفاهیم فرهنگ، جامعه و شخصیت قائل به تفاوت است؛ به اعتقاد هابرماس فرهنگ ناظر به جهان خارجی است، جامعه نیز همان جهان اجتماعی بوده که فرهنگ عینی در بستر آن جریان دارد و منظور از شخصیت جهان ذهنی افراد است که ارزش‌ها و هنجارهای مختلف را در خود جای داده است (غمامی، ۱۳۹۶: ۱۱۶). اما مراد ما از مؤلفه‌های بنیادین مؤثر بر ناهنجاری همان وضعیت فرهنگ ذهنی افراد، یعنی هنجارها، ارزش‌ها و باورهای پذیرفته شده و نهادینه شده توسط ایشان بوده و منظور از مؤلفه‌های سطحی سایر عوامل و مؤلفه‌های مؤثر بر ناهنجاری اعم از توان اقتصادی، وضعیت تحصیلی، وضعیت فیزیکی، گروه‌همنشینان، قومیت، محیط اجتماعی و ... می‌باشد. مؤلفه‌های سطحی آثاری دو سویه دارند، به این معنی که گاه موجب تقویت و تشدید ارتکاب و گاه موجب

- 
1. James Unnever.
  2. Roanoke.
  3. Jurgen Habermas.
  4. Georg Simmel.

تضعیف و کاهش ارتکاب ناهنجاری می‌شوند. این آثار دو سویه به دو صورت بروز پیدا می‌کنند:

۱. گاه مؤلفه‌ای به دو شکل متفاوت بر یک فرد اعمال شده و تاثیرات متفاوتی ایجاد می‌کند. به عنوان مثال: مشارکت تحصیلی را بعنوان مولفه‌ای واحد در نظر بگیرید، مشارکت تحصیلی بالا در یک شخص تاثیر تضعیف کننده بر ارتکاب ناهنجاری دارد، در حالی که مشارکت تحصیلی پایین همان شخص موجب تقویت ارتکاب رفتارهای ناهنجار او می‌شود.

۲. گاه یک مؤلفه به صورت مشابه بر دو شخص مختلف اعمال شده و آثار متفاوتی ایجاد می‌نماید. به عنوان مثال: فقر و توان اقتصادی پایین بعنوان یک مؤلفه در دو شخص مختلف، یکی را به سمت ارتکاب سرقت و دیگری را به سمت انجام کار مضاعف سوق می‌دهد. توجه به این نکته با اهمیت است که عملکرد متفاوت مؤلفه‌های سطحی در افراد مختلف تا حد زیادی متأثر از وضعیت فرهنگ ذهنی ایشان است.

دیوید فیلیپ فارینگتون<sup>۱</sup> نیز در یک تقسیم‌بندی مشابه علل مختلف بزهکاری را به دو دسته‌ی کلی عوامل بلند مدت و عوامل کوتاه مدت تقسیم می‌کند. منظور فارینگتون از عوامل بلند مدت همان مؤلفه‌های شخصیتی و فردی است که پایدار و غیرقابل تغییر بوده و سبب ایجاد تمایلی درونی نسبت به ناهنجاری در افراد می‌گردد (ولش و فارینگتون، ۱۳۹۴: ۶۶). همچنین منظور فارینگتون از عوامل کوتاه مدت، شرایط و عوامل محیطی است که برای افراد فرصت بزهکاری ایجاد نموده و ایشان را در معرض ارتکاب ناهنجاری قرار می‌دهد. عواملی همچون: مستی، خشم، خستگی و... در ذیل عوامل کوتاه مدت قرار می‌گیرند. فارینگتون معتقد است هرچه افراد در زندگی روزمره بیشتر درگیر این عوامل باشند احتمال ارتکاب رفتارهای انحرافی توسط ایشان افزایش می‌یابد (Piquero, 2015: 347). او همچنین بیان می‌دارد که بروز ناهنجاری در افراد حاصل ترکیب و تعامل عوامل بلند مدت و کوتاه مدت است و این عوامل به تنهایی باعث بروز ناهنجاری نمی‌شوند (Buffone, 2012: 897). در قسمت‌های آتی نحوه‌ی تعامل و اثرگذاری مؤلفه‌های بنیادین و سطحی بر یکدیگر، همچنین تاثیر نهایی

---

1. David P. Farrington.



این تعامل بر نحوه عملکرد افراد از منظر متغیرهای پژوهش حاضر مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

### ۳. روش پژوهش

جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کشتی گیران نوجوان و جوان (بین ۱۴-۱۸ سال) مناطق مختلف شهرستان مشهد بوده و جمع آوری داده‌ها به دو روش کتابخانه‌ای و میدانی صورت گرفته است. در مورد قسمت‌های مرتبط با مبانی و پیشینه نظری به منابع کتابخانه‌ای اعم از کتب، پایان‌نامه‌های و مقالات مرتبط مراجعه شده است. همچنین جهت گردآوری داده‌های قابل تحلیل از دو روش گردآوری داده به وسیله مشاهده و پرسشنامه استفاده نموده ایم. در مورد روش مشاهده باید گفت: این شیوه از قدیمی‌ترین روش‌های جمع‌آوری داده است و در حوزه پژوهش‌های علوم انسانی کاربرد زیادی دارد. داده‌های گردآوری شده به وسیله مشاهده واقعی‌تر بوده و فهم رفتارها و اتفاقات مختلف از این روش امکان‌پذیرتر است. نسبت به داده‌های گردآوری شده در پژوهش حاضر باید اذعان نمود: پژوهشگری مشغولیت مستمر ورزشی به رشته کشتی در طول سالیان متمادی و معاشرت با طیف گسترده‌ای از ورزشکاران مشغول به این رشته ورزشی، مشاهدات فراوانی در زمینه خرد فرهنگ‌های موجود در میان این طیف از ورزشکاران داشته و نسبت به این خرد فرهنگ‌ها و عوامل مؤثر بر آن‌ها شناخت پیدا نموده است. لازم به ذکر است این مشاهدات مستمر به صورت مستقیم، فردی، علنی، کنترل نشده و مشارکتی بوده اند. علاوه بر مشاهده، برای سنجش هر یک از متغیرها از پرسشنامه‌ی محقق ساخته استفاده شده است. در این پرسشنامه برای سنجش متغیرهای قومیت و معدل تحصیلی از پرسش‌های کمی و پاسخ‌باز استفاده شده و از نمونه‌ها خواسته ایم تا قومیت و معدل آخرین مقطع تحصیلی خود را یادداشت نمایند. همچنین برای سنجش توان اقتصادی نمونه‌ها از شاخص‌های قیمت مسکن، قیمت وسیله نقلیه و میزان درآمد ماهیانه خانواده و برای سنجش وضعیت فیزیکی ایشان از دو فاکتور قد و وزن استفاده نموده ایم. پس از جمع‌آوری داده‌ها، نمونه‌ها را بر حسب قومیت در دو گروه (فارس و غیر فارس)، بر اساس معدل آخرین مقطع تحصیلی در

پنج گروه (معدل کمتر از ۱۵ تا بیش از ۱۹)، با توجه به وضعیت فیزیکی در سه گروه (ریزجثه، متوسط و درشت جثه) و بر مبنای توان اقتصادی در سه گروه (قوی، متوسط و ضعیف) دسته‌بندی نموده ایم. در نهایت برای سنجش متغیر وابسته، یعنی خرده فرهنگ خشونت نمونه‌ها، از ۱۶ سوال ۵ پاسخی بهره جسته ایم. برای سنجش روایی سؤالات، از نظر اساتید برجسته و با تجربه بهره گرفته و برای تعیین پایایی سؤالات مربوط به متغیر خرده فرهنگ خشونت از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است که این ضریب در مورد سؤالات مربوطه برابر 0.709 می‌باشد، رقم بیان شده پایایی مورد قبول سؤالات پرسشنامه را به ما نشان می‌دهد. روش نمونه‌گیری پژوهش به شکل خوشه‌ای چندمرحله‌ای بوده و باشگاه‌های ورزشی و ورزشکاران به صورت تصادفی انتخاب شده‌اند. برای تعیین و انتخاب تعداد ورزشکاران مورد نیاز، از آزمون کوکران استفاده شده است، بر همین اساس تعداد ۱۷۰ پرسشنامه در میان جامعه آماری پژوهش توزیع و جمع‌آوری گردیده، سپس اطلاعات بدست آمده توسط نرم‌افزار Spss مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند.

#### ۴. یافته‌های حاصل از پژوهش

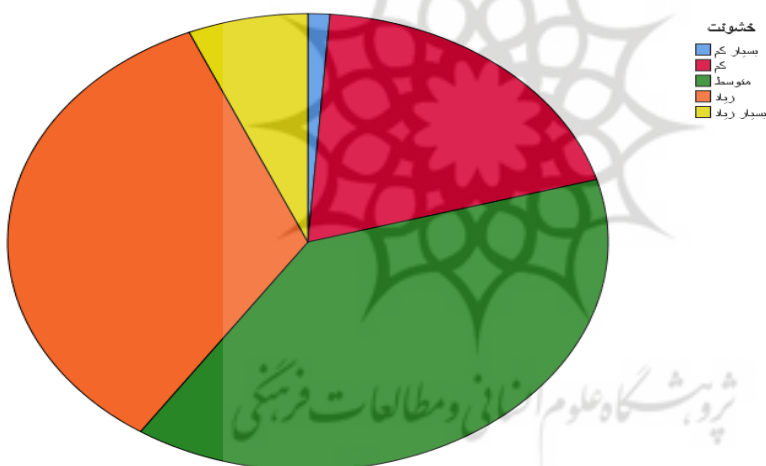
##### ۴-۱. بررسی خشونت نمونه‌ها

برای بررسی خرده فرهنگ خشونت نمونه‌ها از ایشان خواسته ایم تا میزان موافقت خود را با سؤالات مطرح شده از بین پنج گزینه (کاملاً موافق، موافق، بی‌نظر، مخالف و کاملاً مخالف) مشخص نمایند. به سؤالات مختلف بر حسب پاسخ ۱ تا ۵ نمره داده شده تا با جمع نمرات به عددی واحد در بازه‌ی ۱۶ تا ۸۰ دست‌یابیم. سپس نمونه‌ها را با توجه به خشونت‌شان در ۵ دسته‌ی کلی (خشونت بسیار کم، کم، متوسط، زیاد و بسیار زیاد) تقسیم نموده ایم. جدول پراکندگی نمونه‌ها بر حسب خشونت بدین شرح است:

جدول فراوانی خشونت			
نمونه‌های پژوهش	تعداد	درصد	درصد تجمیعی
خشونت بسیار کم (۱۶-۲۸)	2	1.2	1.2
خشونت کم (۲۹-۴۱)	33	19.4	20.6
خشونت متوسط (۴۲-۵۴)	66	38.8	59.4
خشونت زیاد (۵۵-۶۷)	58	34.1	93.5
خشونت بسیار زیاد (۶۸-۸۰)	11	6.5	100.0
مجموع	170	100.0	

جدول شماره‌ی ۱

برای درک بهتر وضعیت پراکنندگی نمونه‌ها به نمودار دایره‌ای زیر توجه فرمایید:



نمودار (۱)

طبق نمودار فوق بخش‌های زرد و نارنجی که مؤید نمونه‌های با خشونت بالا هستند حجم قابل توجهی از مساحت دایره را به خود اختصاص داده‌اند. وجود بیش از ۴۰ درصد نمونه‌ی خشن در جامعه‌ی آماری پژوهش حاضر به منزله‌ی زنگ خطر جدی تلقی شده و توجه بیش از پیش مسئولین ذی‌ربط را در راستای کاهش این میزان خشونت طلب می‌نماید.

۴-۲. بررسی ارتباط متغیرهای پژوهش

پیش از انجام هرگونه آزمون و تحلیل آماری لازم است وضعیت توزیع و پراکندگی داده‌ها را بدست آوریم تا بر اساس وضعیت توزیع، نوع آزمون‌های آماری مورد نیاز را تعیین نماییم. برای سنجش وضعیت توزیع داده‌ها از آزمون سنجش چولگی<sup>۱</sup> و کشیدگی<sup>۲</sup> استفاده نموده ایم. نتایج آزمون به شرح زیر است:

آزمون آماری					
	تعداد نمونه‌ها	چولگی	خطای استاندارد چولگی	کشیدگی	خطای استاندارد کشیدگی
توان اقتصادی	170	.189	.186	-1.228	.370
وضعیت فیزیکی	170	.034	.186	-1.016	.370
قومیت	170	-.881	.186	-1.239	.370
معدل تحصیلی	170	-.008	.186	-1.059	.370
خشونت	170	-.052	.186	-.509	.370
تعداد نمونه‌های معتبر	170				

جدول شماره ۲

بر اساس اطلاعات موجود در جدول فوق، میزان چولگی و کشیدگی در تمامی متغیرها برابر با عددی حدفاصل ۲- و ۲+ می‌باشد. این ارقام حکایت از توزیع نرمال داده‌ها داشته و به نظر می‌رسد استفاده از آزمون‌های پارامتریک مناسب‌ترین راه برای تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش است. آزمون رگرسیون<sup>۳</sup> از جمله آزمون‌های پارامتریک پرکاربرد در بحث تجزیه و تحلیل داده‌های مختلف به حساب می‌آید. در پژوهش حاضر نیز با استفاده از همین آزمون سعی در تحلیل داده‌ها و کشف ارتباط موجود میان متغیرهای مختلف پژوهش نموده ایم. نتایج آزمون به شرح زیر است:

1. Skewness.
2. Kurtosis.
3. Regression.

آزمون رگرسیون خطی					
متغیرهای مستقل	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد		
	B	Std. Error	Beta	t	Sig
مقادیر ثابت	51.299	3.176		16.154	.000
وضعیت فیزیکی	.276	.341	.056	.807	.421
توان اقتصادی	2.815	.915	.216	3.076	.002
معدل تحصیلی	-1.969	.517	-.267	-3.812	.000
قومیت	-5.151	1.524	-.240	-3.381	.001
<b>متغیر وابسته: خشونت</b>					

جدول شماره ۳

برای درک بهتر ارتباط متغیرهای پژوهش با یکدیگر از مقادیر T و Sig استفاده می‌کنیم. چنانچه مقدار T بزرگ‌تر از عدد ۲ و مقدار Sig کوچک‌تر از ۰/۰۵ باشد، یعنی ارتباط معنی‌داری میان متغیرها وجود دارد. بر اساس جدول فوق متغیرهای توان اقتصادی، معدل تحصیلی و قومیت ارتباط معنی‌داری با خشونت داشته در حالی که میان متغیر وضعیت فیزیکی نمونه‌ها و خشونت ایشان ارتباط معنی‌داری ملاحظه نگردید. در مورد متغیر وضعیت فیزیکی نمونه‌ها مقدار  $T=0.807$  و  $Sig=0.421$  بوده است، این مقادیر بیان‌گر عدم وجود رابطه‌ای معنی‌دار میان وضعیت فیزیکی نمونه‌ها با خشونت ایشان می‌باشد. در مورد متغیر توان اقتصادی نمونه‌ها مقدار  $T=3.076$  و  $Sig=0.002$  بوده است، این ارقام به ما نشان می‌دهد که رابطه مستقیم و معنی‌داری میان متغیر توان اقتصادی و خشونت برقرار است. بر همین اساس باید گفت: با افزایش توان اقتصادی نمونه‌ها شاهد افزایش خشونت ایشان و با کاهش توان اقتصادی نمونه‌ها شاهد کاهش خشونت ایشان بوده ایم. در مورد متغیر معدل تحصیلی مقدار  $T=-3.812$  و  $Sig=0.000$  بوده است، این ارقام بیان‌گر وجود ارتباط معکوس و معنی‌دار میان متغیر معدل تحصیلی و خشونت می‌باشد. با توجه به این مقادیر باید گفت: با افزایش معدل تحصیلی نمونه‌ها شاهد کاهش خشونت ایشان و با کاهش معدل تحصیلی نمونه‌ها شاهد

افزایش میزان خشونت ایشان بوده ایم. در نهایت و در مورد متغیر قومیت مقدار  $T=-3.381$  و  $Sig=0.001$  بوده است، این ارقام حکایت از وجود ارتباطی معنی دار میان غیرفارس بودن و خشونت بالا در نمونه‌ها دارد. علت مطلب اخیرالذکر این است که در تحلیل داده‌های پژوهش، نمونه‌های فارس با عدد ۱ و نمونه‌های غیرفارس با عدد ۰ کدگذاری شده اند، لذا ضریب منفی  $T$  در مورد متغیر قومیت به ما نشان می‌دهد که هرچه از نمونه‌های فارس به سمت نمونه‌های غیرفارس می‌رویم با افزایش خشونت مواجه می‌شویم. پیش از ورود به بخش آتی جداول زیر را ملاحظه فرمایید:

گزارش		
وضیت اقتصادی		
تعداد نمونه	میانگین توان اقتصادی	قومیت
51	8.84	غیرفارس
119	7.86	فارس
170	8.15	مجموع

جدول شماره‌ی (۴)

گزارش		
خشونت		
تعداد نمونه	میانگین خشونت	قومیت
51	53.59	غیرفارس
119	46.50	فارس
170	48.63	مجموع

جدول شماره‌ی (۵)

جداول فوق از طریق مقایسه‌ی میانگین توان اقتصادی و خشونت نمونه‌های فارس و غیرفارس، اثبات می‌کند که نمونه‌های غیرفارس پژوهش دارای میانگین توان اقتصادی و خرده‌فرهنگ خشونت بیشتری نسبت به نمونه‌های فارس هستند.

## ۵. بحث و نتیجه‌گیری (بررسی یافته‌های استنباطی)

### ۵-۱. توان اقتصادی بالا عاملی محرک در جهت ناهنجاری

همان‌گونه که در قسمت قبل بیان شد، تحلیل‌های آماری انجام شده در پژوهش حاضر اثبات می‌کند که ارتباط مستقیم و معنی‌داری میان متغیر توان اقتصادی نمونه‌ها و وضعیت خرده‌فرهنگ خشونت وجود دارد (جدول شماره ۳). طبق نتایج، با افزایش قدرت اقتصادی، خشونت نمونه‌ها افزایش و با کاهش قدرت اقتصادی خشونت نمونه‌ها کاهش یافته است. همچنین بر اساس یافته‌های پژوهش باید گفت که میانگین خشونت و توان اقتصادی نمونه‌های غیرفارس به میزان قابل توجهی بیش از میانگین خشونت و توان اقتصادی نمونه‌های فارس می‌باشد (جدول شماره ۴ و ۵). به طور کل، زمانی که نمونه‌های مختلف پژوهش را بررسی می‌کنیم متوجه می‌شویم که نوجوانان و جوانانی که تمایل زیادی نسبت به توسل به خشونت دارند، معمولاً غیرفارس بوده و دارای قدرت اقتصادی بیشتری نسبت به سایر نمونه‌ها هستند. مطلب بیان شده در خصوص تاثیر متغیر توان اقتصادی بر ناهنجاری با ظاهر نظریات و یافته‌های بسیاری از محققین که وضعیت اقتصادی نامناسب و فقر را از جمله عوامل اصلی ناهنجاری می‌دانند در تعارض است. در مقام تشریح علت این مطلب باید اذعان داشت: آن طیف از مصادیق خشونت که در قالب سؤالات پرسشنامه تجلی یافته و سعی در سنجش میزان خشونت نمونه‌ها از خلال آن‌ها نموده ایم، غالباً مصادیق جرم، بزه و یا تخلفاتی هستند که در صورت ارتکاب، پیامدهایی همچون مجازات و محرومیت را برای مرتکبین در پی دارند. بدیهی است افراد دارای توان اقتصادی بیشتر آستانه‌ی تحمل بالاتری در برابر این قسم مجازات و محرومیت‌ها داشته و در نتیجه مجازات و محرومیت در برابر این افراد بُعد بازدارندگی کمتری خواهد داشت. همین مطلب باعث می‌شود نمونه‌هایی با باور ذهنی خشن و توان اقتصادی بالا نسبت به نمونه‌هایی با باور ذهنی مشابه اما توان اقتصادی پایین، خویشتن‌داری کمتر و توسل بیشتری نسبت به خشونت در موقعیت‌های یکسان داشته باشند. در همین راستا باید بیان داشت: مشاهدات عینی پژوهشگر نیز همسو و تاییدکننده‌ی این قسم از یافته‌ها می‌باشد، معمولاً افراد دارای باور ذهنی خشن و توان اقتصادی بالا دارای برخی

ویژگی‌های رفتاری از جمله: خوش‌گذرانی‌های طولانی و نامتعارف (مانند: مصرف مشروبات الکلی و مواد مخدر) در کنار دوستان پر تعداد، تعهد و مشارکت تحصیلی پایین، هیجان‌طلبی، سفره‌داری، نوچه‌پروری، فخر فروشی، خودبرتربینی و... در مقایسه با سایر افراد دارای باور ذهنی خشن اما توان اقتصادی ضعیف هستند. این افراد غالباً زمان آزاد بیشتر و گروه دوستان شلوغ‌تری داشته، افراد زیادی دورشان جمع می‌شوند و تحت تاثیر این موارد، تمایل بیشتری نسبت به اعمال خشونت و ارتکاب رفتارهای خشونت‌آمیز دارند. مطلب بیان شده کاملاً همسو با نظرات فارینگتون می‌باشد، زیرا فارینگتون معتقد است: هر چه افراد در طول زندگی روزمره بیشتر در معرض عوامل کوتاه مدت مؤثر در ناهنجاری قرار داشته باشند، احتمال ارتکاب رفتارهای ناهنجار توسط ایشان افزایش می‌یابد. در اینجا نیز عواملی همچون: همنشینی با دوستان خشن، هیجان‌طلبی، مصرف مشروبات الکلی و مواد مخدر و... به مثابه‌ی عوامل کوتاه مدتی هستند که احتمال ارتکاب رفتارهای ناهنجار با رنگ خشونت بالا را افزایش می‌دهند.

صرف نظر از مطالب بیان‌شده، همه‌ی ما در طول زندگی، افراد زیادی را با برخی ویژگی‌های مشترک مانند: توان اقتصادی، وضعیت تحصیلی، قومیت، وضعیت فیزیکی، گروه‌همنشینان، و سن مشابه مشاهده نموده ایم که علی‌رغم وجود این مشترکات، رویکرد مشابهی نسبت به خشونت و ارتکاب ناهنجاری نداشته‌اند. با مشاهده‌ی این طیف از افراد، این سؤال به ذهن متبادر می‌شود که چرا همه‌ی افراد دارای ویژگی‌های مشابه، مرتکب اعمال و ناهنجاری‌های مشابه نشده و تمایل یکسانی نسبت به خشونت ندارند؟ در قسمت آتی پژوهش قصد داریم پس از ارائه‌ی توضیحی مختصر راجع به نحوه‌ی تعامل و اثرگذاری مؤلفه‌های بنیادین و سطحی، با تکیه بر یافته‌های پژوهش به سؤال اخیر پاسخ دهیم.

#### ۲-۵. بررسی نحوه‌ی تعامل و تاثیر مؤلفه‌های بنیادین و سطحی

با توجه به یافته‌های حاصل از پژوهش می‌توان در مورد کارکرد و تاثیر این دو قسم مؤلفه بر یکدیگر و تاثیر نهایی آن‌ها بر عملکرد نمونه‌ها چنین اذعان داشت:



۱. مؤلفه‌های سطحی می‌توانند موجب تغییر یا تثبیت مؤلفه‌های بنیادین شوند. بعنوان مثال: همنشینی یک نوجوان متعارف و بهنجار با دوستان نابهنجار می‌تواند منجر به تغییر فرهنگ ذهنی او شده و تعاریف متناسب با نابهنجاری را در وی نهادینه نماید (امین صارمی، ۱۳۸۰: ۱۲۳). از طرف دیگر همنشینی همان شخص با گروه همسالان بهنجار می‌تواند موجب تثبیت و تقویت هنجارهای متعارف اجتماعی در وی شود. بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر تعلق به گروه‌های قومیتی خاص نیز تأثیر مشابهی بر وضعیت فرهنگی نمونه‌ها داشته و می‌تواند ارزش‌های خرده‌فرهنگی خاصی را در ایشان درونی نماید. با توجه به مطلب اخیر، آن بخش از نظریه‌ی فارینگتون که عوامل بلند مدت و شخصیتی (عوامل فرهنگی) را پایدار و غیرقابل تغییر می‌داند، رد می‌شود. در نتیجه باید گفت: اگرچه عوامل شخصیتی و مؤلفه‌های بنیادین تأثیرات مهم‌تری در نحوه‌ی عملکرد افراد داشته و از ثبات بیشتری برخوردار هستند، نمی‌توان آن‌ها را تغییرناپذیر تلقی نمود<sup>۱</sup> (تأثیر مؤلفه‌های سطحی بر مؤلفه‌های بنیادین).

۲. مؤلفه‌های بنیادین می‌توانند در گزینش و تقویت، همچنین عدم گزینش و تقویت مؤلفه‌های سطحی تأثیرگذار باشند. بعنوان مثال: شخصی با فرهنگ ذهنی متعارف که داشتن تحصیلات عالی و پیشرفت تحصیلی را بعنوان یک ارزش اجتماعی می‌شناسد، همواره سعی می‌کند تا از نظر تحصیلی موفق باشد. این شخص تعهد و مشارکت تحصیلی بالایی داشته، سعی در همنشینی با افراد درس‌خوان و الگوبرداری از افراد تحصیل کرده و الگوهای تحصیلی موفق نموده و از همنشینی با افرادی که او را از مسیر پیشرفت تحصیلی دور می‌کنند اجتناب می‌نماید. از همین رو باید اذعان داشت: نمونه‌های مختلف بر اساس ویژگی‌های خاص فرهنگ ذهنی خود سعی در گزینش و تقویت طیف خاصی از مؤلفه‌های سطحی می‌نمایند (تأثیر مؤلفه‌های بنیادین بر مؤلفه‌های سطحی).

۳. مؤلفه‌های سطحی و بنیادین مختلف در اثر تعامل با یکدیگر، آثار متفاوتی بر شدت و ضعف بروز رفتارهای مختلف می‌گذارند. بعنوان مثال: ثروت اقتصادی بعنوان مؤلفه‌ای

---

۱. لازم به ذکر است مؤلفه‌های سطحی مختلف از نظر قدرت اثرگذاری بر فرهنگ ذهنی نمونه‌ها، با یکدیگر برابر نبوده و برخی مؤلفه‌های سطحی مانند قومیت، گروه همسالان و دلبستگی می‌توانند تأثیر زیادی بر شکل‌گیری یا تغییر وضعیت فرهنگ ذهنی ایشان داشته باشند.

سطحی، آثار مختلفی بر نحوه عملکرد افراد دارای باور ذهنی متفاوت می‌گذارد. همان‌گونه که بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر اثبات گردید، وجود ثروت اقتصادی در نمونه‌ای با فرهنگ ذهنی نابهنجار می‌تواند عاملی مؤثر در جهت تشدید ارتکاب اعمال انحرافی او باشد، در حالی که کاهش توان اقتصادی همین فرد، باعث کاهش ارتکاب اعمال انحرافی توسط او می‌شود. حال وجود همین مؤلفه، یعنی ثروت نسبت به شخصی با فرهنگ ذهنی مناسب موجب شدت بخشیدن به اعمال خیرخواهانه‌ی او نظیر ساخت مدرسه، کمک به فقرا و... می‌گردد، در حالی که توان اقتصادی پایین می‌تواند عاملی در جهت کاهش این طیف از اعمال مثبت او باشد. در نتیجه نحوه تعامل مؤلفه‌های سطحی و بنیادین، همچنین تأثیر نهایی این تعامل بر نوع رفتار از شخصی به شخص دیگر متفاوت است (تأثیر نوع و نحوه تعامل این دو مؤلفه بر رفتار).

با تکیه بر یافته‌های پژوهش و جمع مطالب می‌توان این‌گونه به سؤال مطرح شده در قسمت گذشته پاسخ داد: اگرچه نمی‌توان به علتی واحد و قطعی برای توجیه ناهنجاری اشاره نمود و باید اذعان داشت که انحرافات اجتماعی حاصل تجمع و ترکیب عوامل مختلف در یک شخص می‌باشند، اما اینگونه به نظر می‌رسد که ناهنجاری و انحرافات تا حد زیادی تحت تأثیر مؤلفه‌های بنیادین (فرهنگ ذهنی) قرار داشته و مؤلفه‌های سطحی مادامی که منجر به ایجاد تغییر و دگرگونی در وضعیت فرهنگ ذهنی افراد نگردند، نمی‌توانند در حوزه رفتاری ایشان مؤثر واقع شوند. بعنوان مثال: صرف تعلق به قومیتی خاص، همنشینی با افراد ناهنجار و داشتن وضعیت اقتصادی نامناسب مادامی که منتج به تغییر هنجارهای ذهنی شخص نگردد، سبب ارتکاب جرم توسط فرد نخواهد شد، در نتیجه نباید انتظار داشت افراد مختلف صرف داشتن برخی ویژگی‌های همانند و مؤلفه‌های سطحی مشابه مرتکب رفتاری‌های یکسانی شوند.

نکته‌ی مهم دیگری که باید به آن توجه نمود این مسئله است که ممکن است شخصی با وجود فرهنگ ذهنی منحرف مرتکب رفتار ناهنجار نشود، یا از طرف دیگر بیش از حد انتظار مرتکب اعمال ناهنجار گردد. حالت‌های اخیر می‌توانند ناشی از وجود یک یا چند مؤلفه‌ی سطحی در آن شخص باشند. بعنوان مثال می‌توان اشاره نمود به شخصی که علی‌رغم پذیرش

ارتباط معدل تحصیلی، قومیت، توان اقتصادی و ...؛ مهدوی دامغانی و دیگران | ۲۵۵ |

هنجارهای ذهنی موافق با نقض قانون در مورد نزاع، تحت تاثیر تعهد و مشارکت تحصیلی بالا که موجب ایجاد محدودیت زمانی و اعمال کنترل اجتماعی توسط مدرسه بر وی می‌شود، مرتکب این ناهنجاری رفتاری نگردد، از طرف دیگر چنانچه همین شخص تعهد و مشارکت تحصیلی پایینی داشته باشد، متأثر از داشتن اوقات فراغت زیاد و ضعف اعمال کنترل اجتماعی، با سرعت و شدت بالا مرتکب انحرافات متناسب با فرهنگ ذهنی خویش خواهد شد. با جمع مطالب می‌توان بطور مختصر اینگونه اذعان داشت: از میان عوامل متعددی که صاحب‌نظران مختلف در تبیین علل ناهنجاری برشمرده اند، مؤلفه‌های بنیادین بیشترین تأثیر را در نوع رفتار و نحوه عملکرد اشخاص دارند، مؤلفه‌های سطحی نیز می‌توانند علاوه بر اثرگذاری در حوزه فرهنگ ذهنی افراد، موجب تشدید و یا تضعیف ارتکاب اعمال انحرافی توسط ایشان گردند.

#### نتیجه

یافته‌ها و نتایج حاصل از تحلیل‌های آماری نشان داد که میان متغیرهای توان اقتصادی، معدل تحصیلی و قومیت با وضعیت خرده‌فرهنگ خشونت نمونه‌ها ارتباط معنی‌داری برقرار می‌باشد، در حالی که میان متغیرهای وضعیت فیزیکی و خرده‌فرهنگ خشونت ارتباط معنی‌داری ملاحظه نگردید.

**معدل تحصیلی:** بر اساس یافته‌ها، ارتباطی معنی‌دار و معکوسی میان این متغیر و خرده‌فرهنگ خشونت وجود دارد به نحوی که با افزایش معدل تحصیلی نمونه‌ها خشونت ایشان کاهش و با کاهش معدل تحصیلی خشونت نمونه‌ها افزایش یافته است. از این جهت نتایج پژوهش با یافته‌های ماچین و همکاران (۲۰۱۰)، شاطریان و همکاران (۱۳۹۲)، معیدفر و مقیمی (۱۳۹۱) و شجاعی و همکاران (۱۳۹۱) همسو می‌باشد. بر اساس یافته‌های میدانی پژوهش باید اذعان نمود: عموماً کشتی‌گیران نوجوان و جوان دارای تعهد و مشارکت تحصیلی بالا، گرایش کمتری نسبت به خشونت و رفتارهای ناهنجار داشته و مدرسه بعنوان نهادی کنترل‌کننده، ایشان را از ارتکاب ناهنجاری باز می‌دارد. مطلب اخیر کاملاً هم‌جهت با مبانی نظری تراویس هیرشی می‌باشد که در قسمت مبانی نظری مورد اشاره قرار گرفته است.

بر اساس مشاهدات مستقیم محقق نیز نمونه‌های دارای تعهد و مشارکت تحصیلی بالا، تمایل و توسل کمتری به خشونت دارند، درست برعکس نمونه‌هایی با تعهد و مشارکت تحصیلی پایین که غالباً افراد خشن‌تری هستند. همچنین بر اساس مشاهدات پژوهشگر، معمولاً با غلبه هنجارها و ارزش‌های مرتبط با خرده‌فرهنگ خشونت در کشتی‌گیران نوجوانان و جوانان، میزان مشارکت و تعهد تحصیلی ایشان کاهش می‌یابد. به عبارت دیگر به نظر می‌رسد رابطه‌ی موجود میان دو متغیر خرده‌فرهنگ خشونت و معدل تحصیلی نمونه‌ها رابطه‌ای دوسویه است، به نحوی که تقویت هر کدام از این دو متغیر در یک فرد موجب کاهش و تضعیف متغیر دیگر در همان فرد می‌گردد.

**قومیت:** یافته‌های پژوهش حاضر وجود همبستگی و ارتباط میان متغیر قومیت و خرده‌فرهنگ خشونت را گزارش می‌کند، طبق نتایج پژوهش، میانگین خشونت نمونه‌های غیرفارس به میزان قابل توجهی بیش از نمونه‌های فارس بوده است که این مطلب هم‌جهت با یافته‌های محسنی (۱۳۹۴)، نصیری (۱۳۹۳) و نصیری و همکاران (۱۳۹۱) می‌باشد. بر اساس مشاهدات محقق نیز برخی خرده‌فرهنگ‌های انحرافی همچون خشونت، در میان نوجوانان و جوانان غیرفارس بیش از ورزشکاران فارس می‌باشد. ریشه این خشونت بالا را می‌توان در عوامل مختلفی جستجو کرد، از جمله مهم‌ترین این عوامل می‌توان به ارزش‌ها و هنجارهای فرهنگی موجود در میان برخی قومیت‌های خاص اشاره داشت، ارزش‌ها و هنجارهایی که ریشه در شرایط اجتماعی متفاوت آن‌ها دارد. بعنوان مثال: حسب شرایط خاص زندگی، در میان طوایف عشایری و قومیت‌های مرزنشین داشتن صفاتی همچون: قدرت بدنی بالا، رشادت، جنگاوری و تعصب نسبت به قوم و عشیره جزء ارزش‌های اساسی تلقی شده و معمولاً افراد متعلق به این قومیت‌ها نسبت به مردم شهرنشین خشن‌تر هستند. اما نکته‌ی اساسی اینکه بنا به اعتقاد ولفگانگ و فراکوتی، خرده‌فرهنگ‌ها تحت تاثیر شرایط تاریخی، معیشتی و اجتماعی شکل گرفته، از نسلی به نسل دیگر منتقل شده و به حیات خود حتی پس از مرتفع

---

۱. بر اساس مشاهدات انجام شده باید گفت معمولاً کشتی‌گیران نوجوانان و جوانان دارای اشتراکات قومی نسبت به یکدیگر و در مقابل دیگران دارای همبستگی و حمیت بالایی هستند. این همبستگی بالا باعث انتقال سریع تر ارزش‌ها و هنجارهای خرده‌فرهنگی در میان نمونه‌ها می‌شود.

شدن و از بین رفتن شرایط خاص سابق ادامه می‌دهند. در پژوهش حاضر نیز به وضوح مشاهده می‌شود که نمونه‌های فارس و غیر فارس با وجود زندگی در یک شهر و داشتن شرایط اجتماعی مشابه، از نظر غلبه‌ی خرده‌فرهنگ خشونت با یکدیگر متفاوت بوده و تعلق به قومیت‌های خاص آثار عمیقی در وضعیت فرهنگی ایشان داشته است. در نهایت نیز همین تفاوت‌های فرهنگی افراد ساکن در یک اجتماع که متأثر از تعلق ایشان به قومیت‌های مختلف می‌باشد، عاملی است که صاحب‌نظرانی همچون ورنون فاکس از خلال آن ارتکاب ناهنجاری را توجیه می‌کنند.

**توان اقتصادی:** بر اساس یافته‌های پژوهش ارتباط مستقیم و معنی‌داری میان این متغیر و وضعیت خرده‌فرهنگ خشونت نمونه‌ها وجود دارد، به نحوی که با افزایش توان اقتصادی، میزان خشونت نمونه‌ها افزایش یافته و با کاهش توان اقتصادی نمونه‌ها شاهد کاهش میزان خشونت ایشان بوده ایم. این قسم از یافته‌های پژوهش با ظاهر یافته‌های استنسفیلد و همکاران (۲۰۱۷)، جان هیپ (۲۰۱۱)، مهدی‌زاده و همکاران (۱۳۹۵)، فخراپی و قاسم‌زاده (۱۳۸۸) و نظریات صاحب‌نظرانی همچون مرتن و هاگان در تعارض است چراکه ایشان فقر و شرایط اقتصادی نامساعد را عاملی مؤثر در بروز ناهنجاری می‌دانند. در توضیح این مطلب باید گفت وضعیت اقتصادی نامناسب بعنوان مؤلفه‌ای سطحی، هرگز نمی‌تواند فارغ از مؤلفه‌های بنیادین علت تامه‌ی ناهنجاری باشد. اگرچه این مؤلفه می‌تواند تاثیر چشم‌گیری در کاهش یا افزایش سرعت بروز ناهنجاری در افراد مختلف داشته باشد، خود بعنوان مؤلفه‌ای مستقل تأثیر بسیاری در کجروی و انحراف نمونه‌ها نمی‌گذارد و مادامی که حضور این مؤلفه در افراد منجر به تغییر وضعیت فرهنگ ذهنی آن‌ها نشود، نباید انتظار ارتکاب ناهنجاری از ایشان داشته باشیم. شاهد این مطلب نیز وجود افراد فراوانی است که علی‌رغم داشتن شرایط نامناسب اقتصادی، تحت تأثیر فرهنگ ذهنی خود مرتکب ناهنجاری نشده و به فرصت‌های نامشروع جهت دستیابی به منافع اقتصادی متوسل نمی‌شوند. بحث و توضیحات تکمیلی در مورد نحوه‌ی اثرگذاری مؤلفه‌ی توان اقتصادی بر ناهنجاری ذیل قسمت یافته‌های استنباطی تشریح شد، لذا در این بخش از تکرار مطالب و ارائه‌ی توضیحات تکمیلی اجتناب می‌نمایم.

**وضعیت فیزیکی:** طبق آزمون‌ها و تحلیل‌های آماری صورت گرفته در پژوهش حاضر ارتباط معنی‌داری میان متغیر وضعیت فیزیکی و خرده‌فرهنگ خشونت نمونه‌ها ملاحظه نگردید. بر همین اساس به نظر می‌رسد نوجوانان و جوانان دارای فرهنگ ذهنی خشن و وضعیت فیزیکی ضعیف در مقایسه با نوجوانان و جوانان درشت‌جثه و دارای فرهنگ ذهنی مناسب، تمایل بیشتری به خشونت و اعمال آن در موقعیت‌های مشابه داشته باشند، در نتیجه این فرض که نمونه‌های درشت‌جثه خشن‌تر بوده و میزان توسل بیشتری به خشونت دارند رد می‌شود. مطالب بیان‌شده با نظریات ویلیام شلدون و ارنست کرچمر در تعارض است، زیرا ایشان وضعیت و ساختار فیزیکی قدرتمند را عاملی مؤثر بر ارتکاب ناهنجاری توسط افراد می‌دانستند در حالی که یافته‌های پژوهش حاضر این ادعا را نمی‌پذیرد، لذا باید گفت بر اساس یافته‌های این پژوهش وضعیت فیزیکی به عنوان مؤلفه‌ای فردی، در مقایسه با مؤلفه‌های اجتماعی تأثیر به مراتب کم‌رنگ‌تری در وضعیت فرهنگی و هنجاری کشتی‌گیران نوجوانان و جوانان ایفا می‌کند.

ارتباط معدل تحصیلی، قومیت، توان اقتصادی و ...؛ مهدوی دامغانی و دیگران | ۲۵۹ |

Sina Mahdi Damghani  <http://orcid.org/0000-0002-3434-5416>

Abdolreza Javan Jafari  <http://orcid.org/0000-0002-9253-5330>

Seyed Mohammad-Javad Sadati  <http://orcid.org/0000-0003-1894-9719>

## منابع

### الف. فارسی

- اقتصاد نیوز، دسترسی در ۱۵ آبان ۱۴۰۰، «آمار عجیب از ترک تحصیل دانش آموزان!»  
<https://www.eghtesadnews.com>
- امین صارمی، نوذر، *انحرافات اجتماعی و خرده فرهنگ‌های معارض*، چاپ اول، (تهران: دانشگاه علوم انتظامی، ۱۳۸۰)
- بنی اسدی، عبدالحمید، بررسی خرده فرهنگ‌های بزهکاری در حاشیه شهر کرمان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، گیلان: دانشگاه گیلان (۱۳۹۶).
- جوان جعفری بجنوردی، عبدالرضا؛ ساداتی، سید محمدجواد؛ نورپور، محسن، «تأثیر جنسیت بر میزان گرایش به مجازات‌های شدید جسمانی (مطالعه موردی: شهرستان مشهد)»، *فصلنامه پژوهش حقوق کیفری*، دوره ۸، شماره ۳۰ (۱۳۹۹).
- دشتی، تقی، «مفهوم شناسی قومیت و اقلیت قومی به عنوان عنصری از جامعه سیاسی (به همراه شاخص‌های علمی برای تشخیص میزان و شدت قومیت)»، *فصلنامه تحقیقات سیاسی و بین‌المللی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرضا*، دوره ۳، شماره ۹ (۱۳۹۰).
- ساعدی، زهرا؛ زرگری، عبدالوحید، «نقش پلیس در پیشگیری و مبارزه با خرده فرهنگ خشونت»، *فصلنامه کارآگاه*، شماره ۴۹ (۱۳۹۸).
- ستوده، هدایت‌اله، *آسیب‌شناسی اجتماعی*، چاپ بیست و یکم، (تهران: آوای نور، ۱۳۸۹).

۲۶۰ | فصلنامه علمی پژوهش حقوق کیفری | دوره دوازدهم | شماره ۴۵ | زمستان ۱۴۰۲

شاطریان، محسن؛ اسمی جوشقانی، زهرا؛ نوریان آرانی، فهیمه، «بررسی عوامل اجتماعی موثر بر ناهنجاری‌های رفتاری دانش آموزان، مطالعه موردی شهرستان آران و بیدگل»، *مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران*، دوره ۵، شماره ۳ (۱۳۹۲).

شجاعی، ثاراله؛ دهداری، طاهره؛ نوری جلیانی، کرامت‌اله؛ دوران، بهناز، «بررسی عوامل پیشینی کننده میزان پرخاشگری در نوجوانان کاربر بازی‌های رایانه‌ای خشن در شهر قم»، *مجله دانشگاه علوم پزشکی قم*، دوره ۷، شماره ۳ (۱۳۹۱).

عبدالرحمانی، رضا؛ ایارگر، حسین، «راهبردهای اجتماعی ارتباطی پلیس برای مقابله با جرایم خشن»، *مطالعات راهبردی ناجا*، دوره ۱۴، شماره ۱۲ (۱۳۹۸).

فخرایی، سیروس؛ قاسم زاده، صفر، «بررسی نقش خانواده در بروز ناهنجاری‌های رفتاری دانش آموزان سال اول تا سوم متوسطه شهر مراغه در سال تحصیلی ۸۹-۸۸»، *مجله مطالعات جامعه‌شناسی*، دوره ۱، شماره ۲ (۱۳۸۸).

کاوه، محمد، *آسیب شناسی بیماری‌های اجتماعی*، جلد یک، چاپ اول، (تهران: انتشارات جامعه شناسان، ۱۳۹۱).

کریمیان، حسین، «نگاهی به بزهکاری نوجوانان و جوانان»، *پژوهشنامه معرفت*، شماره ۱۲۶ (۱۳۸۷).

کی‌نیا، مهدی، *مبانی جرم‌شناسی*، جلد یک، چاپ شانزدهم، (تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۹۶).  
محسنی، رضاعلی، «تبیین رابطه بین قومیت و جرم»، *فصل نامه جغرافیا و برنامه ریزی شهری چشم انداز زاگرس*، دوره ۸، شماره ۲۷ (۱۳۹۴).

محمودی، محمدجواد؛ کاظمی پور، شهلا؛ مشفق، محمود، «تحلیل سیستمی جایگاه منطقه خراسان در نظام مهاجرتی ایران طی دوره ۱۳۸۵-۱۳۵۵»، *فصلنامه جمعیت*، شماره ۷۳-۷۴ (۱۳۸۹).

معیدفر، سعید؛ مقیمی اسفندآبادی، حسین، «بررسی عوامل آموزشگاهی و تأثیر آن بر کجرفتاری»، *جامعه‌شناسی کاربردی*، دوره ۲۳، شماره ۲ (۱۳۹۱).



ارتباط معدل تحصیلی، قومیت، توان اقتصادی و ...؛ مهدوی دامغانی و دیگران | ۲۶۱

مودن‌زادگان، حسنعلی؛ نوروزی، سمیه، «علل و عوامل ارتکاب جرم منازعه و راه‌های پیشگیری از آن»، *تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل*، دوره ۱۰، شماره ۳۵ (۱۳۹۶).

مهدی‌زاده، شراره؛ قاضی نژاد، مریم؛ قائمی، ربابه، «رسانه‌های تصویری و رفتارهای خشونت‌آمیز در نوجوانان»، *دوفصلنامه پژوهش‌های اجتماعی زنان و خانواده*، دوره ۴، شماره ۱ (۱۳۹۵).

نصیری، نوید؛ خلیلی، مجتبی؛ رحیمی، حسن؛ مولوی، حسین، «بررسی رابطه عوامل فردی، اقلیمی و بوم‌شناختی با جرم قتل عمد در استان اصفهان»، *مجله علمی پزشکی قانونی*، دوره ۱۹، شماره ۴ (۱۳۹۱).

نصیری، نوراله، بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر گرایش به نزاع‌های دسته‌جمعی شهرستان کارون، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، اهواز: دانشگاه شهید چمران (۱۳۹۳).  
وایت، راب؛ هینز، فیونا، جرم و جرم‌شناسی، ترجمه علی سلیمی، (قم: انتشارات حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۸).

ولش، براندون؛ فارینگتون، دیوید، *دانشنامه پیشگیری از جرم آکسفورد*، چاپ اول، ترجمه گروهی از پژوهشگران حقوق کیفری و جرم‌شناسی، (تهران: نشر میزان، ۱۳۹۴).  
یحوی دیزج، جعفر؛ محمدزاده، یوسف؛ حکمتی، صمد؛ حسین یعقوبی، فرید «رابطه بین عوامل اقتصادی اجتماعی و آسیب‌های اجتماعی در کشورهای منتخب با رویکرد گشتاورهای تعمیم یافته»، *فصلنامه رفاه اجتماعی*، دوره ۱۸، شماره ۶۸ (۱۳۹۷).

ب. انگلیسی

Buffone, Sonya, "Towards an integrative theory of crime and delinquency: re-conceptualizing the Farrington theory". *International Journal of Criminology and Sociological Theory*, Vol 5, N2 (2012).

Cossmann, Jeralynn; Rader, Nicole, "Fear of crime and personal vulnerability: Examining self-reported health. *Sociological Spectrum*", Vol 31 (2011).

CRIME, Violence, Development: Trends. Costs, and Policy Options in the Caribbean a Joint Report by the United Nations Office on Drugs and

Crime and the Latin America and the Caribbean Region of the World Bank, (2007).

Hipp, John, "Spreading the wealth: The effect of the distribution of income and race/ethnicity across households and neighborhoods on city crime trajectories". *Criminology*, Vol 49, (2011).

Machin, Stephen; Marie, Olivier; Vujić, Soncica, "The crime reducing effect of education". *The Economic Journal*, Vol 121, N 552 (2011).

Miller, Mitchell (Ed), *21st century criminology: A reference handbook*. Vol. 1. (Thousand Oaks: SAGE Publications, 2009).

Piquero, Alex (Ed), *the handbook of criminological theory*. First published. (New York: John Wiley & Sons, 2015)

Siegel, Larry; Welsh, Brandon, *Juvenile Delinquency: Theory, Practice, and Law*, 10th Edition. (Wadsworth: Cengage Learning, 2009)

Siegel, Larry, *Criminology the core*. 7<sup>th</sup> Edition. (Lowell: University of Massachusetts, 2019).

Stansfield, Richard; Williams, Kirk; Parker, Karen, "Economic disadvantage and homicide: estimating temporal trends in adolescence and adulthood". *Homicide studies*, Vol 21 (2017).

Unnever, James; Dewey, Cornell, "Bullying, self-control, and ADHD". *Journal of interpersonal violence*, Vol 18 (2003).

#### **Translated References into English**

Abdolrahmani, Reza; Ayarghar, Hossein, "Social-Communicative Strategies of the Police to Combat Violent Crimes", *Strategic Studies of Naja*, Vol. 14, No. 12 (2019). [In Persian]

Amin Saremi, Nozdar, *Social Deviations and Opposition Subcultures*, 1st Edition, (Tehran: Law Enforcement University, 2001). [In Persian]

Bani-Asadi, Abdulhamid, *Study of Criminal Subcultures on the Outskirts of Kerman City*, Master's Thesis, Gilan: University of Gilan, (2017). [In Persian]

Dashti, Taghi, "Conceptualization of Nationality and Ethnic Minority as a Component of Political Society (With Scientific Criteria for Recognizing the Intensity of Nationalism)," *Journal of Political and International Research*, Islamic Azad University, Shahreza Branch, Vol. 3, No. 9 (2011). [In Persian]

Economy News, Access on November 6, 2021, "Strange Statistics of School Dropout", <https://www.eghtesadnews.com>. [In Persian]

Fakhraei, Cyrus; Qasemzadeh, Saffar, "Investigating the Role of the Family in the Emergence of Deviant Behaviors in First to Third Grade High School Students in Maragheh City in the Academic Year 88-89," *Journal of Sociological Studies*, Vol. 1, No. 2 (2009). [In Persian]

- Javan Jafari Bojnouri, Abdolreza; Sadati, Mohammad Javad , and Nourpour, Mohsen. "The Impact of Gender on the Likelihood of Severe Physical Punishments (Case Study: Mashhad City)," *Journal of Criminal Law Research*, Vol. 8, No. 30 (2020). [In Persian]
- Karimian, Hossein, "An Overview of Juvenile Delinquency," *Maaref Research Journal*, No. 126 (2008). [In Persian]
- Kaveh, Mohammad, *Social Pathology of Social Diseases*, Volume One, 1st Edition, (Tehran: Sociologists Publications, 2012). [In Persian]
- Keynia, Mehdi, *Foundations of Criminology*, Volume One, 16th Edition, (Tehran: University of Tehran 2017). [In Persian]
- Mahmoudi, Mohammad Javad; Kazemipour, Shohreh, and Mashfiq, Mahmoud, "Systematic Analysis of the Position of Khorasan Region in the Migration System of Iran during the Period 1976-2006," *Journal of Population*, No. 73-74 (2010). [In Persian]
- Mehdizadeh, Sharareh; Ghazizadeh, Maryam, and Ghaemi, Robabe, "Visual Media and Violent Behaviors in Adolescents," *Journal of Disciplinary and Social Research on Women and the Family*, Vol. 4, No. 1 (2016). [In Persian]
- Moeidfard, Saeed; Moghimi Esfandabadi, Hossein "Investigating School Factors and Their Impact on Delinquency," *Applied Sociology*, Vol. 23, No. 2 (2012). [In Persian]
- Mohseni, Reza Ali, "Explaining the Relationship between Nationality and Crime," *Journal of Legal and Criminal Studies*, Faculty of Law and Political Science, Chabahar Maritime University, Vol. 8, No. 27 (2015). [In Persian]
- Mozen Zadegan, Hasanali; Noroozi, Samiya, "Causes and Factors of Committing Aggressive Crimes and Ways to Prevent It," *Comparative Legal Research in Iran and International Law*, Vol. 10, No. 35 (2017). [In Persian]
- Nasiri, Navid; Khalili, Mojtaba, Rahimi, Hassan, and Molavi, Hossein, "Rural Development Barriers, Economic and Social Distortions in Iran Selected Countries with a Generalized Momentum Approach," *Journal of Social Welfare*, Vol. 18, No. 68 (2012). [In Persian]
- Nasiri, Nourallah, "Investigating Social and Cultural Factors Affecting Tendencies towards Collective Conflicts in Karun County," *Master's Thesis*, Ahvaz: Shahid Chamran University (2014). [In Persian]
- Saadi, Zahra; Zargari, Abdulvahid, "The Role of Police in Preventing and Combating Subcultural Violence," *Detective Quarterly*, No. 49 (2020). [In Persian]
- Shaterian, Mohsen; Asmijoshaghani, Zahra, and Nourian Arani, Fahimeh "Investigating Social Factors Affecting Deviant Behaviors of Students:

- A Case Study of Aran and Bidgol City", Journal of Iranian Social Development Studies, Vol. 5, No. 3 (2013). [In Persian]
- Shojaei, Tharallah; Dehdari, Tahereh; Nourijaliani, Karamatollah; Doran, Behnaz, "Investigating Predictive Factors of Aggression in Adolescents Using Violent Computer Games in Qom City," Journal of Qom University of Medical Sciences, Vol. 7, No. 3 (2012). [In Persian]
- Sotoudeh, Hedayatollah, Social Pathology, 21st Edition, (Tehran: Ava-ye Noor 2010). [In Persian]
- Walsh, Brandon ; Farrington, David, Encyclopedia of Crime Prevention, 1st Edition, Translation by a Group of Researchers in Criminal Law and Criminology, (Tehran: Mizan Publishing, 2015) [In Persian]
- White, Rob; Haines, Fiona, Crime and Criminology, Translation by Ali Salimi, (Qom: Seminary and University, 2015) [In Persian]
- Yahyavi Dezj, Jafar; Mohammazadeh, Youssef; Hakmati, Samad; Hossein Yaghoobi, Farid, "The Relationship between Socioeconomic Factors and Social Harms in Selected Countries with a Generalized Momentum Approach," Journal of Social Welfare quarterly, Vol. 18, No. 68 (2018) [In Persian]

**استناد به این مقاله:** مهدوی دامغانی، سینا؛ جوان جعفری، عبدالرضا؛ ساداتی، سید محمدجواد. (۱۴۰۲). ارتباط معدل تحصیلی، قومیت، توان اقتصادی و وضعیت فیزیکی با خرده فرهنگ خشونت با تکیه بر مؤلفه‌های بنیادین و سطحی مؤثر بر نابهنجاری، فصلنامه پژوهش حقوق کیفری، ۱۲(۴۵)، ۲۶۴-۲۲۹. doi: 10.22054/jclr.2024.73451.2576



**Criminal Law Research** is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
پرتال جامع علوم انسانی